

DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Biologinė įvairovė ir klimato kaita	

Dėstytojai	Padalinys
Koordinatorius: Asist. Dr. Ina Gorban – 21 val. (13 val. paskaitos; 8 val. seminarai) Kiti dėstytojai: Asist. Dr. Aistė Lekoveckaitė – 21 val. (14 val. paskaitos; 7 val. seminarai). Doc. Dr. Reda Iršėnaitė – 6 val. (3 val. paskaitos; 3 val. seminarai)	VU Gyvybės mokslų centras, Biomokslų institutas, Saulėtekio al. 7, LT-10257 Vilnius

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) lygmuo	Dalyko (modulio) tipas
Pirma (bakalauras)	-	Pasirenkamasis, Individualių studijų dalykas

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba
Auditorinė	Rudens semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam		
Išankstiniai reikalavimai: Bendrosios biologijos, organizmų įvairovės žinios.		Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	134	48 (paskaitos – 30, seminarai – 18)	86

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Tikslas – supažindinti su klimato kaitos ir biologinės įvairovės tarpusavio sąsajomis, atskleisti klimato kaitos poveikį ekosistemoms ir biologiniams ištekliams, ugdyti gebėjimą analizuoti ir interpretuoti šiuos reiškinius moksliniais šaltiniais. Dalyko metu siekiama suteikti žinių apie biologinės įvairovės būklės vertinimą, aptarti mokslinių duomenų reikšmę sprendžiant aplinkosaugos problemas. Studijų metu ugdomos bendrosios kompetencijos, tokios kaip analitinis ir kritiškas mąstymas, gebėjimas mokytis savarankiškai ir dirbti grupėje, taip pat gebėjimas taikyti įgytas žinias įvairiuose kontekstuose ir efektyviai valdyti informaciją. Dalykinės kompetencijos apima gebėjimą suprasti ir vertinti klimato kaitos įtaką biologinei įvairovei, analizuoti mokslinius duomenis apie biotos būklę bei argumentuotai aptarti šių duomenų reikšmę aplinkosaugos kontekste.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Baigęs dalyko studijas studentas: - išmanys pagrindinius klimato kaitos veiksnius ir jų padarinius biologinei įvairovei. - gebės kritiškai analizuoti ir vertinti stebėsenos duomenis bei reprezentatyviai pateikti rezultatus, argumentuotai ginti gautas išvadas.	Paskaitos su probleminiu dėstymu, seminarai, diskusijos, savarankiškas darbas.	Galutinis dalyko pasiekimų įvertinimas yra sukaupęs pažymys. Jį sudaro praktinių užduočių atlikimas seminarų metu (du pranešimai) bei koliokviumas semestro pabaigoje.

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Įvadas į klimato kaitą ir biologinę įvairovę. Klimato kaitos sąvoka: pagrindiniai terminai ir konceptai. Biologinės įvairovės apibrėžimas. Klimato kaitos istorija: natūralūs ir antropogeniniai veiksniai. Pasauliniai susitarimai ir iniciatyvos dėl klimato kaitos ir biologinės įvairovės. Ryšys tarp klimato kaitos ir biologinės įvairovės nykimo.	3		1				4	8	Literatūros analizė, diskusija.
2. Klimato kaitos priežastys. Šiltnamio efektas, antropogeniniai veiksniai. Temperatūros kilimas, kritulių pokyčiai, ekstremalūs reiškiniai.	3		2				5	8	Literatūros analizė, diskusija.
3. Biologinės įvairovės lygiai ir jų svarba. Genetinė, rūšinė ir ekosistemų įvairovė.	3		2				5	8	Literatūros analizė, diskusija.
4. Klimato kaitos poveikis ekosistemoms. Biogeografinės zonos. Buveinių nykimas dėl temperatūros ir drėgmės pokyčių. Arkties ir Antarktidos ekosistemų ypatumai ir jų pokyčiai. Sausumos ir jūrų ekosistemų skirtumai reakcijoje į klimato pokyčius. Ekosistemų atsparumas ir pažeidžiamumas.	4		2				6	8	Literatūros analizė, diskusija.
5. Klimato kaitos poveikis augalams. Fenologiniai pokyčiai: žydėjimo, derėjimo, lapų kritimo laikotarpiai. Rūšių pasiskirstymo ribų pasikeitimai. Anglies sekvestracija ir augalų vaidmuo klimato reguliavime. Invazinės rūšys ir jų sąveika su vietiniais augalais.	4		2				6	8	Literatūros analizė, diskusija.
6. Klimato kaitos poveikis grybų vaisiakūnių augimo laikui, mikorizinių ir medieną ardančių grybų šeimininkų kaitai, patogeninių grybų plitimui ir grybų geografinio pasiskirstymo pokyčiams.	3		3				6	8	Literatūros analizė, diskusija.
7. Klimato kaitos poveikis gyvūnams. Gyvūnų migracijos keliai ir jų pokyčiai. Rūšių prisitaikymas ir išnykimas dėl temperatūros pokyčių. Maisto grandinės trikdžiai: plėšrūnų ir grobio sąveikos. Rūšių reprodukcinės strategijos pokyčiai.	4		2				6	8	Literatūros analizė, diskusija.
8. Vandenynų biologinė įvairovė ir klimato kaita. Klimato kaitos poveikis mikroorganizmams. Rūšių persiskirstymas, koralų balinimas. Dirvožemio, vandens mikroorganizmų reakcija į klimato pokyčius.	4		2				6	8	Literatūros analizė, diskusija.
9. Klimato kaitos poveikis žmogui. Sprendimų paieška ir prisitaikymas. Inovacijos biologinės įvairovės išsaugojimui.	2		2				4	8	Literatūros analizė, diskusija.
Koliokviumas								14	Paskaitų medžiagos ir privalomos literatūros analizė.
Iš viso	30		18				48	86	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Seminarai	60 %	Semestro metu	Semestro metu rengiami ir pristatomi 2 individualūs 25 min. pranešimai biologinės įvairovės ir klimato kaitos tema. Pranešimai semestro metu yra privalomi. Seminarų įvertinimą sudaro 2 pranešimai, kurie sudarys po 30 % galutinio įvertinimo. Vertinimas: 10 – Puikios žinios ir gebėjimai. Problema išsamiai ir detaliai išanalizuota. Išvados pagrįstos ir nuoseklios. Darbas parengtas pagal visus mokslinio darbo pristatymo reikalavimus. Nėra stiliaus ir rašybos klaidų. 9 – Labai geros žinios ir gebėjimai. Problema pakankamai gerai išanalizuota. Darbo struktūra tvarkinga. Išvados pagrįstos ir nuoseklios. Darbas atitinka mokslinio darbo pristatymo reikalavimus. Stiliaus ir rašybos klaidos yra labai retai. 8 – Geros žinios ir gebėjimai, tačiau gali būti kelios smulkios klaidos. Darbo struktūra tvarkinga. Išvados pagrįstos. Darbas atitinka mokslinio darbo pristatymo reikalavimus. 7 – Vidutiniškos žinios ir gebėjimai, pastebimi nedideli klaidų atvejai. Problema išanalizuota ne visiškai. Darbo struktūra ne visiškai aiški. Išvados netvarkingos, nesuderintos su problema. Stiliaus ir rašybos klaidos pastebimos. 6 – Problema analizuota neišsamiai, darbo struktūroje trūksta nuoseklumo, pasitaiko stiliaus ir rašybos klaidų. Žinios ir gebėjimai patenkinami, tačiau yra klaidų. 5 – Silpnos žinios ir gebėjimai, atitinka tik minimaliausius reikalavimus. Yra daug klaidų 0–4 – Nepatenkinami minimalūs reikalavimai. 0 – Darbas nepateiktas. Seminarų lankymas – privalomas, be pateisinamos priežasties galima praleisti ne daugiau nei 1 užsiėmimą. Praleidus daugiau nei vieną seminarą ar neatsiskaičius seminarų pranešimų iš anksto sutartu metu – reikalingas praleidimo priežastį pagrindžiantis dokumentas. Be pateisinamos priežasties praleidus daugiau nei vieną seminarą ar neatsiskaičius seminarų pranešimų iš anksto sutartu metu – seminarai įskaityti nebus.
Koliokviumas	40 %	Semestro metu	Koliokviumą sudarys 30 klausimų (testo ir atviri klausimai). Klausimai formuluojami iš visos paskaitų medžiagos. Koliokviumų rezultatai įtraukiami į kaupiamąjį vertinimą. Koliokviumą praleidus dėl ligos ir turint gydytojo pažymą arba dėl kitų pateisinamų ir iš anksto su dėstytoju suderintų aplinkybių, už jį atsiskaitoma semestro metu, dėstytojo nurodytu laiku.
Jei studento netenkina koliokviumo pažymys, jam suteikiama galimybė ateiti į koliokviumo perlaikymą egzaminų sesijos metu. Tokiu atveju galutinis užskaitomas koliokviumo pažymys yra gautas perlaikymo metu (nesvarbu ar pažymys padidėjo, ar sumažėjo).			

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privalomoji literatūra				
Gorban I., Lekoveckaitė A., Iršėnaitė R.	2025	Biologinė įvairovė ir klimato kaita, metodinė medžiaga		Vilniaus universiteto virtuali mokymo aplinka (VMA): https://emokymai.vu.lt
Balevičius A., Bukantis A., Bukelskis E., Ignatavičius G., Kutorga E., Mierauskas P., Rimkus E., Rukšėnienė J., Sinkevičius S., Stankūnavičius G., Valiuškevičius G., Zemlys P., Žaromskis R. P.	2007	Globali aplinkos kaita		UAB „Petro ofsetas“ (VU MF)
Hannah L. J., Lovejoy T. E.	2005	Climate change and biodiversity	13 tomas	New Haven [N.J.]; London : Yale University Press (VU MF)
Wong K. V.	2015	Climate Change	6 tomas	Momentum Press https://ebookcentral.proquest.com/lib/viluniv-ebooks/reader.action?docID=4307182&ppg=82
Boddy, L., Büntgen, U., Egli, S., Gange, A.C., Heegaard, E., Kirk, P.M., Mohammad, A., Kauserud, H.	2013	Climate Variation Effects on Fungal Fruiting	10 tomas, 20-33 psl.	Fungal ecology http://dx.doi.org/10.1016/j.funeco.2013.10.006
Větrovský, T., Kohout, P., Kopecký, M. ir kt.	2019	A meta-analysis of global fungal distribution reveals climate-driven patterns	10 tomas	Nature Communications https://doi.org/10.1038/s41467-019-13164-8
Papildoma literatūra				
Nautiyal N., Singh V., Joshi N. K., Rastogi A.	2014	Climate Change and Biodiversity		New Delhi : Biotech. https://research.ebsco.com/c/vzvkkq/search/details/i6xmcbhg7n?db=e000xww
Straipsniai Lietuvos bei užsienio mokslo žurnaluose, disertacijos, mokslinių tyrimų ataskaitos				